

Organisatieonderdeel Staf Korpsleiding
Afdeling Bestuursondersteuning
Team Bestuurszaken

Behandeld door

Functie adviseur

Bezoekadres Nieuwe Uitleg 1
2514 BP Den Haag

Telefoon

E-mail

Retouradres: Postbus 17107, 2502 CC Den Haag)

Ons kenmerk KNP14001448

Uw kenmerk

Datum 10 juni 2015

Bijlage(n) 0

Pagina 1/4

Ministerie van Veiligheid en Justitie
De heer drs. H.W.M. Schoof
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Onderwerp Feitenonderzoek dhr. Maat

Geachte heer Schoof,

De politie heeft een intern onderzoek gedaan naar de feitelijke gang van zaken rondom een lezing van dhr. Maat op donderdag 9 april over het identificatieproces MH17. Met deze brief wil ik u informeren over de uitkomsten van dit onderzoek.

Inleiding

Dhr. Maat is verbonden aan het Leids Universitair Medisch Centrum als emeritus hoogleraar en houdt zich bezig met wetenschappelijk onderzoek en onderwijs op het gebied van forensische antropologie. Vanwege zijn expertise adviseert dhr. Maat bij complexe identificatieonderzoeken. Ook rondom de ramp met MH17 heeft dhr. Maat het Landelijke Team Forensische Opsporing (LTFO) geadviseerd bij het identificatieproces.

Op 9 april heeft RTL 4 heimelijk geluidsopnamen gemaakt tijdens een lezing van dhr. Maat over het identificatieproces aan studenten. RTL 4 heeft deze geluidsopnamen later gebruikt in een uitzending.

Geconstateerde Feiten

Met de leiding van de Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden MH17 en de leiding van de Landelijke Eenheid constateer ik ten aanzien van het optreden van dhr. Maat:

- dat dhr. Maat geen toestemming heeft gevraagd aan het LTFO voor de lezingen op 10 maart, 13 maart en 9 april 2015;
- dat dhr. Maat kennis had van de doelgroep van de lezing op 9 april (studenten gezondheidswetenschappen) en dus niet vakgenoten forensische antropologie;
- dat in het college zaken besproken zijn die buiten het vakgebied van forensische antropologie vallen; en
- dat tijdens het college foto's zijn gebruikt die herleidbaar zijn naar in ieder geval één slachtoffer.

Met de leiding van de Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden MH17 en de leiding van de Landelijke Eenheid constateer ik ten aanzien van het optreden van de politie;

- dat het in de jarenlange gegroeide werkprocessen en gewoonten van het LTFO gebruikelijk is om aan vakgenoten lezingen te geven, maar

- dat het ontbreekt aan duidelijke kaders, afspraken en criteria met betrekking tot het geven van lezingen en het vrijgeven en gebruik van (beeld)materiaal afkomstig uit de werkprocessen van het LTFO.

Toelichting

Uitnodiging en voorbereiding lezing(en)

De Maastrichtse Studie Vereniging Santé (MSV Santé) van de Universiteit Maastricht heeft dhr. Maat gevraagd om 9 april aan studenten gezondheidswetenschappen een lezing te geven over het identificatieproces MH17. Dhr. Maat heeft vanuit het oogpunt om kennis en kunde uit zijn praktijkervaring te delen met studenten, ingestemd met dit verzoek. Op 10 maart en 13 maart 2015, voorafgaande aan de onderzochte casus, heeft hij dezelfde lezing gegeven aan andere studenten.

MSV Santé heeft haar leden uitgenodigd middels haar Facebook-pagina. In een herhaalde oproep is daarbij de tekst gebruikt: *“deze lezing is ook voor studenten van andere studies; aarzel niet om vrienden uit te nodigen die dit ook interessant vinden”*. Dhr. Maat is door MSV Santé duidelijk gemaakt wat de doelgroep was, te weten studenten gezondheidswetenschappen. Dat ook studenten van andere studies zich konden aanmelden is niet besproken en was niet bekend bij dhr. Maat.

RTL 4 heeft zich middels mail aangemeld. Men gebruikte daarbij de tekst: *“Ik wil mij graag samen met een studiegenoot Frank Jansen aanmelden voor de lezing. Kun je mij laten weten of er nog plek is? Groet Bart van den Berg”*. Er werd gebruik gemaakt van een gmail.com-account. De toegangscontrole op de betreffende avond heeft zich beperkt tot 150 aanwezigen. MSV Santé heeft verklaard dat het te druk was om iedereen te controleren. RTL 4 is daadwerkelijk bij de presentatie geweest en heeft heimelijk geluidsopnames gemaakt. Deze informatie is gebruikt in een uitzending.

Inhoud van de lezing

Dhr. Maat heeft tijdens zijn lezing foto's van lichaamsdelen getoond. Uit het onderzoek blijkt dat deze in ieder geval herleidbaar zijn naar 1 slachtoffer van de ramp met de MH17. Deze foto's zijn afkomstig van set die ten behoeve van lessons learned en educatie op verzoek van het hoofd van het LTFO is samengesteld.

Dhr. Maat heeft tijdens de lezing, desgevraagd, zijn zienswijze gegeven over de oorzaak van de ramp. Hij is daarmee buiten zijn vakgebied getreden. In zijn latere verklaring geeft hij aan dat hij de vragen geprobeerd heeft te beantwoorden vanuit zijn vakgebied (het effect op een lichaam).

Afspraken en toestemming

De basis voor de samenwerking met dhr. Maat is terug te vinden in een brief van de toenmalige korpsleiding van de KLPD aan de Universiteit Maastricht waarin verzocht om de medewerking van dhr. Maat. Het LTFO heeft verder geen officieel document waarin de relatie met dhr. Maat is vastgelegd en waarin afspraken over geheimhouding zijn gemaakt. Dit geldt dus ook ten aanzien van de samenwerking bij het identificatieproces MH17 en geldt in ieder geval ook voor een vakgenoot die in het kader van het feitenonderzoek is bevraagd.

Dhr. Maat heeft geen expliciete toestemming gevraagd of gekregen voor het houden van zijn lezingen. Een vakgenoot heeft wel toestemming gevraagd aan het hoofd

LTFO voor een presentatie aan ongeveer 30 leden van de Nederlandse Vereniging van Fysische Antropologie.

Binnen het LTFO zijn afspraken over het delen van kennis en kunde over het identificatieproces ten behoeve van educatie in de praktijk gegroeid en niet geformaliseerd in vastgestelde protocollen. Ook over het gebruik van de foto's die op verzoek van het hoofd LTFO zijn gemaakt, zijn geen nadere afspraken gemaakt.

Van rampen waarbij het LTFO betrokken is geweest is in vele presentaties over de hele wereld materiaal getoond over het werkproces. Vanaf november 2014 zijn er ook meerdere presentaties gegeven over het identificatieproces MH-17. Zo zijn er vanuit het LTFO presentaties gegeven tijdens een conferentie bij Interpol en bij de veiligheidsregio Twente. Naast dhr. Maat en zijn vakgenoot heeft ook een tandarts een presentatie gegeven voor vakgenoten.

Uit het onderzoek blijkt dat deze presentaties respect uitstralen en worden gegeven vanuit een vakmatige invalshoek. Dat maakt dat de presentaties van de verschillende vakgebieden duidelijk verschillen:

- tandartsen gaan vooral in op het gebit, forensisch antropologen gaan in op hoe DNA kan worden afgenomen en welk materiaal daarbij nodig is en de politie gaat in op de opbouw van het proces, waarheidsvinding en veiligheidsaspecten;
- wat alle bedoelde presentaties gemeen hebben is dat er (zeer confronterende) foto's getoond worden van de slachtoffers. Vanuit respect wordt getracht herkenning te voorkomen. Wat voor vakgenoten belangrijk materiaal is om van te leren en het vak te ontwikkelen, kan voor buitenstaanders en nabestaanden zeer confronterend zijn.

Omdat dhr. Maat kennis droeg van de toestemming aan zijn vakgenoot en omdat hij vernomen had dat er vanuit het LTFO ook presentaties zijn gegeven, heeft hij gezien de handelswijze in het verleden aangenomen dat hij ook presentaties kon geven in het kader van educatie en voor vakgenoten.

Opvolging

Een identificatie is een individueel proces met een grote emotionele waarde. Dhr. Maat heeft niet de discretie en zorgvuldigheid betracht die mag worden verwacht van een wetenschapper die politie en justitie hierover adviseert. Het handelen van dhr. Maat heeft een grote impact op de nabestaanden van de ramp met MH17. Daarom heb ik de samenwerking met dhr. Maat ten behoeve van dit identificatieproces beëindigd.

Verder heb ik de opdracht gegeven om over de samenwerking met derden ten behoeve van het LTFO, het geven van presentaties en het gebruiken van foto's van rampen en slachtoffers voor vakgenoten met een leerdoel formele afspraken te maken. Voor een ieder moet volstrekt helder zijn wat wel en niet is toegestaan.

Daarnaast dient een expliciete afweging gemaakt te worden tussen het belang van slachtoffers en nabestaanden enerzijds en het belang van educatie en doorontwikkeling van deze voor het werk van de politie belangrijke vakgebieden anderzijds. Daarbij dient ook de vraag aan de orde te zijn in welke gevallen toestemming van nabestaanden verkregen dient te zijn alvorens bepaald materiaal gebruikt kan worden.

Datum 10 juni 2015
Onderwerp Feitenonderzoek dhr. Maat
Pagina 4/4

Ik heb de leiding van het LTFO de opdracht gegeven om het bovenstaande op korte termijn uit te werken, in samenwerking met de meest betrokken vakgebieden uit de medische wereld en het Openbaar Ministerie.

Met vriendelijke groeten,

mr G. L. Bouman
korpchef